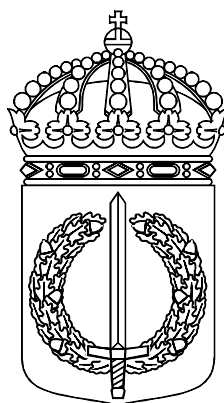

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Självständigt arbete krigsvetenskap (15 hp)

Författaren		Program/Kurs
Namn: FIKd Jonas Anderlund		SA OP 08/11 VT 2011
Handledare		
Namn: Gunilla Engvall & Pia Molander		Antal ord: 11 993st

MILITÄRTEORETISKA PRINCIPER FÖR AMFIBIEOPERATIONER – EN TEORIPRÖVANDE OCH JÄMFÖRANDE STUDIE MED UTGÅNGSPUNKT I TVÅ HISTORISKA AMFIBIEOPERATIONER

Sammanfattning:

Det ställs stora krav på den militära organisationen vid genomförandet av en amfibieoperation. Denna uppgift är något som den svenska försvarsmaktens amfibiekår ej har förmåga till att lösa ut inom ramen för vår organisation. I framtiden ställs det krav på att den svenska amfibiekåren skall kunna vara delaktig i en multinationell expeditionär landstigningsstyrka. Sverige saknar dock doktriner och en militärteoretisk grund för amfibieoperationer. För att tillhandahålla en sådan teoretisk grund avser författaren att använda sig av den brittiska militärteorin för vad en amfibieoperation kräver. I denna uppsats analyseras två historiska amfibieoperationer i allmänhet och de brittiska militärteoretiska principerna för amfibieoperationer i synnerhet. I vilken utsträckning kan Geoffry Tills grundprinciper för amfibieoperationer, förklara utgången om amfibieoperationerna i Falklandskriget och slaget om Gallipoli (Dardaneller halvön)?

I Geoffry Tills bok *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century*, lyfter han fram fem grundprinciper för amfibieoperationer. Dessa principer ses som krav för ett positivt resultat för en amfibieoperations genomförande.

Metoden som använts utgår ifrån en design som är en teoriprovande och jämförande studie av två fall. Det är en kvalitativ textanalys.

Min slutsats är att teorin förklarar amfibieoperationers utgång, beroende av om operationen uppfyller samtliga principer eller inte uppfyller dem. Uppfylls alla principerna får vi ett positivt resultat i vår amfibieoperation och uppfylls inte alla principerna får vi ett negativt resultat i vår amfibieoperation. I denna utsträckning kan teorin förklara utgången av amfibieoperationer.

Nyckelord: Amfibieoperationer, militärteoretiska grund principer, örlogsblockad.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

MILITARY THEORETICAL PRINCIPLES FOR AMPHIBIOUS OPERATIONS – A THEORY OF CONDUCT AND A COMPARATIVE STUDY BASED ON TWO HISTORICAL AMPHIBIOUS OPERATIONS

Abstract:

It requires a lot from the military to accomplish a amphibious operation. This task is something that the Swedish royal marines dos not have the capacity to implement. In the future the Swedish government will expect that the royal marines will be able to be included in amphibious operations alongside other nations. The writer will use the British principles for what amphibious operations require. In this essay two historical amphibious operations will be used.

To what extent can Geoffrey Till's basic principles of amphibious operations explain the result of the Falkland Campaign and the Gallipoli operation. In Geoffrey Till's book *Seapower – A guide for the Twenty-First Century*, he highlights five requirements for executing amphibious operations. The authors conclusion is that the theory holds up if all principles are met or not met. If they are met the conclusion will be that the operation will have a positive outcome. If they are not met it will be a negative outcome. To this extent the theory can explain the conclusion of amphibious operations.

Key words: Amphibious operations, what amphibious operations require, Total Exclusion Zone.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

1 INLEDNING.....	5
0.1 BAKGRUND.....	5
0.2 PROBLEMFÖRMULERING.....	6
0.3 SYFTE/FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
0.4 METOD.....	7
0.4.1 Forskningsdesign.....	7
0.4.2 Teknik/metodik.....	9
0.4.3 Insamling material/DATA.....	9
0.4.4 Validitet/Reliabilitet.....	10
0.5 AVGRÄNSNINGAR.....	10
0.6 TIDIGARE FORSKNING.....	10
0.7 KÄLLOR/KÄLLKRITIK.....	11
0.8 DISPOSITION.....	12
0.9 CENTRALA BEGREPP.....	13
1 TEORETISKT RAMVERK.....	14
1.1 KORT BAKGRUND TILL VALD TEORI.....	14
1.2 TEORIN.....	16
Lokal marin överlägsenhet – är att skapa lokal kontroll i ett avgränsat havsområde, utifrån perspektiven tid och rum. Upprätthålla understöd från fartyg mot land för landoperationens skydd, detta skall vara första prioritet, då själva landstigningsmomentet är sårbart (när marktrupperna transporteras i landstignings båtar mellan fartyg och kust). Men för att kunna göra detta måste flottan vara separerad från landstigningsfartygen i området, så att de har manöverförmågan att skydda de fartyg vars uppgift är att understödja landoperationen. Flottan skall agera självständigt för att kunna verka till havs. På detta sätt skapar styrkan flexibilitet och ett övergripande skydd och kontroll över området. Både vid land och vid det lokala havsområdet runt omkring som kan påverka operationen. 16	
Övning och förberedelser – har förbanden rätt utbildning för uppgiften, erfarenhet, förövas den stundande operationen innan, på vilka sätt skapar man förutsättningar för en så trovärdig och riktig övning, kopplat mot terräng, miljö och förutsättningar.....	16
Gemensamma operationer – hur ser befäls- och samordningsstrukturen ut för de förband och arenor som deltar samt även om den är lämplig med tanke på operationen. Med avseende på uppgiften som skall lösas och dess svårigheter.	16
Tempo och överraskning – Operationsstyrkans tempo i sin anfallsrörelse samt ifall de har skapat de förutsättningar i planeringsstadiet för att åstadkomma en överraskningseffekt.	16
2 EMPIRI.....	17
2.1 FALLSTUDIE.....	17
2.1.1 Falklandsöarna.....	17
2.1.1.1 Lokal marin överlägsenhet.....	18
2.1.1.2 Övning och förberedelser.....	19
2.1.1.3 Gemensamma operationer.....	22
2.1.1.4 Tempo och överraskning.....	24
2.1.2 Gallipoli.....	26
2.1.2.1 Lokal marin överlägsenhet.....	26
2.1.2.2 Övning och förberedelser.....	28
2.1.2.3 Gemensamma operationer.....	29
2.1.2.4 Tempo och överraskning.....	30
3 ANALYS/RESULTAT.....	32
3.1 LOKAL MARIN ÖVERLÄGSENHET.....	32
3.1.1 Falklandsöarna.....	32
3.1.2 Gallipoli.....	33
3.2 ÖVNING OCH FÖRBEREDELSE.....	33
ÖVNING OCH FÖRBEREDELSE – HAR FÖRBANDEN RÄTT UTBILDNING FÖR UPPGIFTEN, ERFARENHET, FÖRÖVAS DEN STUNDANDE OPERATIONEN INNAN, PÅ VILKA SÄTT SKAPAR MAN FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR EN SÅ	

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

TROVÄRDIG OCH RIKTIG ÖVNING KOPPLAT MOT TERRÄNG, MILJÖ OCH FÖRUTSÄTTNINGAR.....	33
3.2.1 <i>Falklandsöarna</i>	33
3.2.2 <i>Gallipoli</i>	34
3.3 GEMENSAMMA OPERATIONER.....	34
3.3.1 <i>Falklandsöarna</i>	34
3.3.2 <i>Gallipoli</i>	35
3.4 TEMPO OCH ÖVERRASKNING.....	36
TEMPO OCH ÖVERRASKNING – OPERATIONSSTYRKANS TEMPO I SIN ANFALLSRÖRELSE SAMT IFALL DE HAR SKAPAT DE FÖRUTSÄTTNINGAR I PLANERINGSSTADIET FÖR ATT ÅSTADKOMMA EN ÖVERRASKNINGSEFFEKT.....	36
3.4.1 <i>Falklandsöarna</i>	36
3.4.2 <i>Gallipoli</i>	37
4 SLUTSATSER/DISKUSSION.....	38
4.1 SLUTSATSER.....	38
4.2 DISKUSSION.....	42
4.2.1 <i>Diskussion om uppsatsen</i>	42
4.2.2 <i>Framtida forskning</i>	44
5 KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	45
5.1 LITTERATURKÄLLOR.....	45
5.2 UPPSATSER SOM KÄLLOR.....	46
5.3 ELEKTRONISKA KÄLLOR.....	47
5.4 BILDKÄLLOR.....	47
6 BILAGOR.....	48
6.1 BILAGA 1.....	48

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

1 Inledning

I detta kapitel kommer jag att introducera läsaren till arbetets bakgrund, syfte samt tillvägagångssätt för att angripa detta.

0.1 Bakgrund

Sverige har idag ett samarbete mellan svenska Amfibiekåren och Finska Nylandsbrigaden samt Nederländska Royal Marines. Genom detta samarbete, ställs nu kravet på att i framtiden kunna genomföra expeditionära landstigningsoperationer inom ramen för det nya insatsförsvaret.

Sverige har tidigare haft en tydlig uppgift för amfibieförband; att ta tillbaka egen terräng från en invaderande utländsk aktör mot vårt hemland. Idag har uppgiften utökats till att kunna verka i den globala arenan.¹

Sverige som land har ingen erfarenhet av expeditionära uppgifter, länder som Storbritannien och USA däremot har det. Den svenska försvarsmakten kan således dra lärdomar av andra länders erfarenheter. I Storbritannien finns det en militärteoretisk bok som tar upp grundprinciper för att lyckas vid en landstigningsoperation.

I doktrinerna sätter svenska försvarsmakten upp grunder för krigföringsprinciper. Med utgångspunkt i teorier, stipuleras olika kravpunkter på förmågor som bör ingå i den operativa planering och dess genomförande för att operationen skall vara framgångsrik. Dessa principer är olika för de olika arenorna armén, flygvapnet och marinen.

I den svenska doktrinen saknas dock principer för amfibieoperationer. Denna operationstyp är en av, om inte den mest, komplexa att genomföra militärt. Detta då samtliga arenor måste vara delaktiga för att skapa förutsättningar för att lyckas, inte minst om syftet är expeditionärt. Med andra ord ställer detta höga krav på förmågan till gemensamma operationer och

---

¹ Försvarsmakten (2009). *Sammanfattning Perspektiv 2009*. (Elektronisk källa). S. 8.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

samordning mellan arenorna/stridskrafterna.²Om då denna typ av militärt agerande ställer sådana stora krav på samordning och att genomförandet ses som komplext, kan det tyckas förvånande att det inte finns några grundprinciper för amfibieoperationer integrerat i doktrinerna.

Sverige har alltså en amfibiekår som kommer att vara tillgänglig till att delta i internationella insatser. Sverige saknar dock militärteoretisk grund samt doktrinmässiga innovationer för denna typ av operationer. Det är därmed intressant att söka sig utanför Sveriges gränser för att studera historiska fall från internationella insatser och tolka dessa utifrån en etablerad teori.

0.2 Problemformulering

För att kunna leva upp till sina ambitioner till att delta i internationella operationer måste svenska amfibiekåren tillskansa sig en teoretisk grund att bygga dessa operationer på. För att tillhandahålla en sådan avser författaren att använda sig av den brittiska militärteorin för vad en amfibieoperation kräver.

Uppsatsen syftar därmed till att undersöka validiteten i den brittiska militärteorin för amfibieoperationer för att se om Sverige sedan i vidare forskning skulle kunna ta till sig den. Förhoppningen med denna uppsats är att den skall lägga grunden till vidare forskning inom området, men då med ett svenskt perspektiv istället för som nu en teoriprövning av en brittisk teori.

Militärteorier ses vanligen som principer för krigföring men påstår sig inte vara en absolut sanning för att nå framgång. Militärteorin sätter däremot vissa krav för ett positivt utfall vid genomförandet av en operation. Det är därmed intressant att se huruvida brittisk militärteoris krav för ett positivt utfall vid en insats faktiskt kan förklara utfallet vid historiska militära operationer.

Om teorin visar sig vara användbar och resultatet blir att om teorin följs blir det ett positivt utfall av operationen torde teorin då bli intressant för svensk amfibieförmåga.

---

² Försvarsmakten (2005). *Doktrin för marina operationer*. S. 87.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

0.3 Syfte/frågeställningar

Syftet är att prova validiteten av Geoffrey Till's militärteoretiska grundprinciper för amfibieoperationers genom att studera den utifrån två historiska amfibieoperationer. Utifrån dessa principer, skapa en normativ ståndpunkt och analysera grundprincipernas betydelse för utfallet av två operationer. Detta för att undersöka den brittiska teorins användbarhet och därmed skapa förutsättningar för vidare forskning i detta område, kopplat till dess användbarhet på svenska amfibiekåren och dess deltagande i en multinationell amfibieoperation.

I vilken utsträckning kan Geoffry Till's grundprinciper för amfibieoperationer, förklara utgången om amfibieoperationerna i Falklandskriget och slaget om Gallipoli (Dardaneller halvön)?

0.4 Metod

I följande del presenteras de metodologiska överväganden som gjorts inom ramen för denna studie, de tillvägagångssätt som valts för att för att besvara arbetets frågeställning samt motivet för arbetets vetenskapliga inriktning och ansats. Utöver valda metoder, så presenteras även alternativa metoder samt motiveringar till varför dessa inte valdes.

0.4.1 Forskningsdesign

Vid genomförandet av vetenskapliga studier diskuteras vetenskapliga förhållningssätt och om det blir nödvändigt att ta ställning till ett antal begrepp. Det första begreppspar som kräver ställningstagande är *ontologi* och *epistemologi*.

Ontologi beskriver vårt förhållningssätt till verkligheten och hur denna är beskaffad. Det finns olika skolor som har olika grundperspektiv beträffande detta. Inom det naturvetenskapliga synsättet brukar man se verkligheten som "objektiv". Medan i samhällsvetenskapliga och humanvetenskapliga sammanhang har ett mer subjektivt synsätt på verkligheten.³

---

³ Redaktörer; Jan Hallenberg, Stefan Ring mf. (2008-09-04). *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt – En introduktion i metodlära*.S. 9-10.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Epistemologi beskriver vad kunskap är. Precis som i ontologin finns det olika synsätt, exempelvis kan man säga att all kunskap härrör från erfarenhet och praktiska experiment. Medan andra synsätt är mer öppna för att kunskap till exempelvis är medfött eller kan baseras på känslor.⁴

Till detta arbete lämpar det sig att ta en objektiv ontologisk ställning, då jag bedömer handlingarna från två redan inträffade scenarion och en objektiv ståndpunkt ger oss därmed den mest relevanta reflektionen. Då jag tillgodogjort mig kunskap inom detta område genom litterära studier, grundar jag min epistemologiska ståndpunkt utifrån detta.

Vidare måste vi även förhålla oss till begreppen induktivt och deduktivt tillvägagångssätt. Med detta menas på vilket sätt man akademiskt förhåller sig till problemlösning.

Med ett induktivt förhållningssätt vill forskaren kunna dra generella slutsatser genom studier utav olika fenomen. De generella slutsatserna leder i sin tur förhoppningsvis till teorier som man kan tillämpa ur ett brett perspektiv.⁵ Det induktiva tillvägagångssättets svaghet är dock att det bildar generella slutsatser utifrån ett begränsat antal observationer. Trots att en studie har baserats på en stor mängd observationer så betyder det inte att den aktuella slutsatsen är generaliserbar. Det kan fortfarande förekomma fall som ännu inte har observerats, och som därmed skulle motsäga studiens slutsats.

Det deduktiva förhållningssättet grundar sig istället på att forskaren utgår ifrån en teori alternativt ett analytiskt problem och sedan undersöker ifall detta stämmer med hjälp av empiriska studier.⁶

Min bedömning är att det deduktiva tillvägagångssättet lämpar sig bäst för den här undersökningen. Detta med anledning av att detta arbete kommer att utgå ifrån en teori som har testas i empirin mot två oberoende fall.

---

⁴ Redaktörer; Jan Hallenberg, Stefan Ring mf. (2008-09-04). *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt – En introduktion i metodlära*. S. 10.

⁵ Ibid. S. 10.

⁶

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

För att min teoretiska undersökning ska få ett så bra värde som möjligt för de olika förklaringsvariablerna så har jag valt att utgå ifrån olika utfalls-designer. Jag kommer att undersöka två scenarion med utgångspunkt från att den ena fick ett lyckat utfall och den andra ett misslyckat utfall utifrån teorin.⁷ Med andra ord blir denna uppsatsens design, en teoriprövande och jämförande studie av två fall, där den oberoende variabeln är teorin. Arbetet kommer att vara teoriprövande i den bemärkelsen att förklaringsfaktorerna kommer att undersöka huruvida en lyckad respektive misslyckad operation stämmer överens med teorin.⁸

0.4.2 Teknik/metodik

Det finns två olika principer för vetenskapliga analyser; kvantitativ analys och kvalitativ analys. Den principiella skillnaden mellan de två teknikerna är att den kvantitativa analysen berör kvantifierbar data, så som statistik, medan den kvalitativa analysen hanterar data från exempelvis texter och intervjuer.

Då denna studie syftar till att undersöka huruvida teorin kan förklara utgången i två olika amfibieoperationer, så faller det sig naturligt att basera uppsatsen på en textanalys. Detta medför att valet faller på den kvalitativa analystekniken.⁹ Uppsatsen tar utgångspunkt i att inte ålägga numeriska värden på det skrivna ordet. Med hänsyn till att uppsatsen behandlar händelseförlopp och genomförd metodik, är det till uppsatsens fördel att använda sig av en kvalitativ textanalys.

0.4.3 Insamling material/DATA

Det finns flera olika metoder för datainsamling. Datainsamling kan exempelvis ske genom intervjuer, genom observationer samt genom textanalys¹⁰. Data kan även delas in i primärdata och sekundärdata. Primärdata är den data som samlats in på egen hand till studiens ändamål. Sekundärdata är information som samlats in tidigare av någon annan för ett annat ändamål.

---

⁷ Peter Esaiasson, Mikael Gilljam mf. (2007),. *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individer och marknad*. S. 130.

⁸ Ibid. S. 99.

⁹ Redaktörer; Jan Hallenberg, Stefan Ring mf. (2008-09-04). *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt – En introduktion i metodlära*. S. 12-13

¹⁰ Ulf Lunddahl, Per-Hugo Skärvad (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. S. 34.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Detta arbete använder sig endast av sekundärdata såsom artiklar och litteratur då jag inte kunnat utföra faktiska mätningar vid platserna för de båda scenarierna.¹¹

0.4.4 Validitet/Reliabilitet

Reliabilitet innebär att mätningarna är tillförlitliga och korrekt gjorda. T.ex. är den litteratur jag baserar litteraturstudien på skriven av officerare och högre chefer som deltog i den faktiska operationen. Detta skänker litteraturen en högre reliabilitet. Validitet innebär att studien verkligen besvarar det som ska undersökas och inget annat.

0.5 Avgränsningar

Studien kommer endast att undersöka operationer i mina fallstudier där amfibieförbanden går från fartyg mot kust. Studien kommer att arbeta utifrån teoribildning om principerna för just detta moment. Det vill säga, studien går inte in på djupet på operationerna, t ex vad gäller taktik och stridsteknik. Uppsatsen kommer att hålla sig på en operativ nivå där principerna är i fokus.

När det kommer till själva teorin kommer fyra av de fem kravpunkterna för positivt utfall som brittisk militärteori presenterar att användas. Den femte punkten kommer inte att behandlas av två olika anledningar. Den första anledningen är att punkten är så omfattande att det inte finns utrymme för den i denna uppsats. Den andra anledningen är att den berör ett militärtekniskt område vilket faller utanför den krigsvetenskapliga ram denna uppsats arbetar utifrån.

0.6 Tidigare forskning

Uppsats; Operation Chromite – En analys ur ett förmågeperspektiv, av Kd Martin Byström.

Författaren av denna uppsats analyserar landstigningen i Inchon, 15 september 1950, med utgångspunkt i de sex grundläggande förmågorna enligt Doktrin för Markoperationer. Undersökningen syftar till att identifiera orsaker till att anfallsoperationer blir framgångsrika. I analysen kommer Martin Byström fram till att förmågan rörlighet är den grundläggande förmågan som är mest framträdande genom hela Chromite operationen.¹²

---

¹¹ Lars Torsten Eriksson, Finn Wiederheim-Paul (1997). *Att utreda forska och rapportera*. Malmö. S. 84.

¹² Kd Martin Byström (2009), *Operation Chromite – En analys ur ett förmågeperspektiv*. YOP 06-09. Nyckelord; Grundläggande förmågor, Inchon, Korea, Gen Douglas MacArthur.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Min uppsats skiljer sig från ovanstående tidigare forskning genom att Martin Byström använder sig av en annan mer generell markstritsteori, för att identifiera om teorin skapar förutsättningarna för en framgångsrik amfibieoperation. Detta ligger i linje med vad jag undersöker, skillnaden är att jag använder mig av en specifik teori framtagen för amfibieoperationer.

Uppsats; Svenska Amfibieförband – Förmåga att genomföra Internationella Amfibieoperationer, av Mj Lennart Borneklint.

Författaren av denna uppsats forskar i huruvida svenska amfibiekåren har förmågan till att genomföra internationella amfibieoperationer. Mj Lennart Borneklint William S Linds teori (Linds teori) i *Maneuver Warfare Handbook* för att besvara frågeställningen. L Borneklints slutsats är att, utifrån Linds teori saknar svenska amfibiekåren förmågor för att kunna genomföra en internationell amfibieoperation i krig med väpnad strid som fokus.¹³

I bakgrunden till min uppsats utgår jag från Sveriges Doktrin för Marina operationers påstående att Sverige inte har principer eller förmågan till att genomföra amfibieoperationer, på egen hand.

Mj Lennart Borneklint har i sin uppsats kommit fram till samma resultat genom att applicera Linds teori på den svenska amfibiekåren. Detta styrker mitt påstående och skänker validitet till mitt syfte att pröva en utländsk teori på två internationella historiska fall.

0.7 Källor/Källkritik

Teorin är tagen från Geoffrey Tills militärteoretiska bok *Seapower*. Geoffrey Tills anses vara en auktoritet då han både är etablerad och välrespekterad i den maritima arenan. Till har varit delaktig i briterernas doktrinära arbeten och är en framstående marin militärteoretiker. Boken togs fram i syfte att vara kurslitteratur vid den brittiska sjökrigsskolan. Detta gör att boken och dess teoretiserande har sin utgångspunkt i ett brittiskt perspektiv.

---

¹³ Mj Lennart Borneklint (2004), *Svenska Amfibieförband – Förmåga att genomföra Internationella Amfibieoperationer*. ChP 02-04 OP/ta. Nyckelord; Amfibieförband, amfibieoperationer, förmågor, internationellt, väpnad strid.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Vidare i arbetet med litteratur för undersökningen av fallstudierna var det brist på källor för Gallipoli operationen. Jag har i huvudsak använt mig av två verk, ett modernt verk och ett äldre verk (från 1935). De gav dock en överrensstämmande bild av operationen. Båda verken är dock från Storbritannien, vilket möjligen kan ge en något färgad bild av operationen. Eftersom böckerna ändå har snarlika beskrivningar av händelseförloppen, trots tidsskillnaden i när de skrevs, gör detta att litteraturen skänker varandra validitet. Ytterligare material fanns dock att tillgå, men detta material valdes bort på grund av brist på tillbörlig källhänvisning.

Gällande litteraturen som använts för fallstudien av Falklandskriget fanns det mycket skrivet i ämnet. Viss litteratur som används har haft en subjektiv prägel då de skrivits av officerare som deltog i operationen. Detta har dock vägts upp genom användandet av objektiva verk. Den subjektiva skildringen har dock haft den positiva inverkan på att det bringat en ökad förståelse för faktiska händelseförlopp. Det har dock varit viktigt att alltid kontrollera detta mot andra verk. Även i detta fall är många av verken brittiska, men de är skrivna vid olika tillfällen och av olika förlag samt individer.

0.8 Disposition

Kapitel 1 – *Inledning* introducerar läsaren till arbetets bakgrund, syfte samt tillvägagångssätt för att angripa detta.

Kapitel 2 – *Teoretiskt ramverk* belyser de brittiska principer som bygger upp teorin bakom amfibieoperationer.

Kapitel 3 – *Empiri* presenterar utvalda delar ur de två operationerna som sammanfaller med principerna från det teoretiska ramverket.

Kapitel 4 – *Analys/Resultat* jämför arbetets empiriska material mot arbetets teoretiska referensramar.

Kapitel 5 – *Slutsatser/Diskussion* presenterar arbetets huvudsakliga slutsatser, som är resultatet av den analys som gjorts av studiens jämförelse mellan teori och empiri. Arbetets slutsatser är fokuserade till att besvara arbetets syfte och problemformulering.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Kapitel 6 – *Käll- och litteraturförteckning* visar de källor och den litteratur som arbetet har baserats på.

0.9 Centrala Begrepp

Amfibieoperationer – består normalt av ett antal skilda aktiviteter, av vilka en del genomförs samtidigt. I denna typ av operation deltar flera typer av stridskrafter.¹⁴

Brohuvud – är det initiala område på landstigningsstranden som måste säkras av de landstigande föbanden för att skydda övrig personal under transporten från hav mot land. Detta är sedan utgångspunkten för den fortsatta striden och framryckningen.

Örlogsblockad – syftar till att stänga in motståndarens sjöstridskrafter i deras basområden

TEZ – Total Exclusion Zone. Dvs. det engelska uttrycket för en örlogsblockad.

FAC – Forward Air Controller, främre/framskjuten eldledningsförmåga för luftunderstöd.

NGS – Naval Gunfire Support, marint artilleriunderstöd.

---

¹⁴ Försvarsmakten (2005). *Doktrin för marina operationer*. S. 87.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

1 Teoretiskt ramverk

I detta kapitel kommer jag att belysa de brittiska principer som bygger upp teorin bakom amfibieoperationer.

1.1 Kort bakgrund till vald teori

Inom ramen för marin krigföring finns sjökrigföringens grundprinciper. Dessa principer har skapats för att vara ett stöd vid beslutsfattande. De ska inte på något sett vara begränsande eller för den skull ses som ”lagar”, utan som allmänna principer. Dessa principer är generella och allmänt vedertagna i många länders mariner. Men för att förstå dessa principer måste man lägga en grund vad gäller förståelse för sjökrigets natur, metoder och syfte.¹⁵

Definition av sjökriget:

”Utnyttjande och samordning av alla olika maktmedel, på havet, från land, under vattnet och från luften som syftar till att nå ett övergripande maritimt mål.”¹⁶

Ett maritimt mål skiljer sig från ett markoperativt mål då man inte kan besätta terräng till havs. Havet är fritt och inte ett enskilt lands territorium. Det som kan påverkas är sjöförbindelser, viktiga transportområden, genom t ex örlogsblockader. Detta syftar till att skapa kontroll till sjöss över ett specifikt område och på detta sätt hindra fienden från att utnyttja sina stridskrafter.

Utifrån detta bör därmed syftet vara att skapa kontroll till sjöss eller att hindra fienden från att göra detsamma. Havet som stridsarena är väldigt irreguljärt. Detta på grund av att ”kontrollen” över ett område som nämnts ovan aldrig kan vara permanent, det kan bara begränsas i tid och rum. Ett fartyg behöver egentligen bara skifta färdväg för att ändra förutsättningarna för vad/vilket område som behöver kontrolleras för att uppnå sina mål. Det finns ingen fast geografi.¹⁷Metoden för att lösa detta blir då att etablera lokal överlägsenhet, en begränsning i tid och rum.

---

¹⁵Marco Smedberg (1996), *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*. S. 7 & 150.

¹⁶ Ibid. S. 13.

¹⁷ Ibid S. 15.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Utifrån dessa förutsättningar och sjökrigets komplexitet har det sedan, utifrån krigserfarenhet och historien, skapats ett antal allmänna grundprinciper för krigföring till havs:

- Sätt upp ett mål och håll fast vid det
- God anda
- Offensivt handlande
- Säkerhet
- Överraskning
- Samordning
- Kraftsamling
- Stridsekonomi
- Taktikanpassning
- Lämplig organisation.¹⁸

Ovan redovisade principer beskriver metoder samt förhållningssätt som varit framgångsrika genom historien. Men de implicerar också att avsteg från principerna kan innebära risker som kan föranleda misslyckanden. Det är ett stöd och en hjälp som kan skapa förutsättningen till ett bra beslut. På samma sätt betyder inte ett avsteg från en princip att det automatiskt blir ett misslyckande. Det är en risk, men ingen självklarhet.

Militärteorins grunder beskriver detta på följande sett:

”Syftet med att skapa krigföringens principer ligger i ambitionen att ackumulera erfarenhet och kunskap för utbildning av kommande generationer. Varje soldat eller officer skall inte behöva börja från ”noll” utan ha ett visst mått etablerad kunskap [...] ett analysinstrument för att studera militärhistoria.”¹⁹

På detta sätt definierar de vad principerna är och hur de skall användas. Denna teori passar bra som utgångspunkt, eftersom jag just avser att analysera två militärhistoriska operationer med hjälp av militärteoretiska grundprinciper. Just denna teori är för omfattande och stor för att lämpa sig på någon så specifikt som amfibieoperationer.

¹⁸ Marco Smedberg (1996), *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*. S. 150.

¹⁹ Jerker Widén & Jan Ångström (2005), *Militärteorins grunder*. S. 12-121.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

1.2 Teorin

Då amfibieoperationer anses vara komplexa operationer är de allmänna marina grundprinciperna inte specifika nog för att vara ett tillräckligt stöd. På liknande sätt har brittiska militärteoretiker resonerat. Troligen är de därför Storbritannien har tagit fram specifika principer för just amfibieoperationer. Dessa lyfts fram i boken *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century*. Teorin består av fem grundprinciper, där denna uppsats kommer använda sig av fyra. De principer som britterna specificerat där är:

- **Lokal marin överlägsenhet** – är att skapa lokal kontroll i ett avgränsat havsområde, utifrån perspektiven tid och rum. Upprätthålla understöd från fartyg mot land för landoperationens skydd, detta skall vara första prioritet, då själva landstigningsmomentet är sårbart (när marktrupperna transporteras i landstigningsbåtar mellan fartyg och kust). Men för att kunna göra detta måste flottan vara separerad från landstigningsfartygen i området, så att de har manöverförmågan att skydda de fartyg vars uppgift är att understödja landoperationen. Flottan skall agera självständigt för att kunna verka till havs. På detta sätt skapar styrkan flexibilitet och ett övergripande skydd och kontroll över området. Både vid land och vid det lokala havsområdet runt omkring som kan påverka operationen.²⁰
- **Övning och förberedelser** – har förbanden rätt utbildning för uppgiften, erfarenhet, förövas den stundande operationen innan, på vilka sätt skapar man förutsättningar för en så trovärdig och riktig övning, kopplat mot terräng, miljö och förutsättningar.
- **Gemensamma operationer** – hur ser befäls- och samordningsstrukturen ut för de förband och arenor som deltar samt även om den är lämplig med tanke på operationen. Med avseende på uppgiften som skall lösas och dess svårigheter.
- **Tempo och överraskning** – Operationsstyrkans tempo i sin anfallsrörelse samt ifall de har skapat de förutsättningar i planeringsstadiet för att åstadkomma en överraskningseffekt²¹.

---

²⁰Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 191

²¹Ibid S. 191-195.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Ovan nämnda principer bygger på erfarenheter från andra världskriget och Falklandskriget. I den här studien kommer jag att undersöka hur de står sig om man testat dem mot två specifika fall av landstigningar. Det är med hjälp av dessa principer som uppsatsen kommer att analysera fallstudierna i empirin.

Teorin som är beskriven ovan, är ett redskap för att kunna; utbilda, lära, utveckla samt att ha ett redskap för beslutsfattande i en planeringsfas. Principerna är med andra ord en förenkling av verkligheten.

2 Empiri

I detta kapitel kommer jag att presentera utvalda delar ur de två operationerna som sammanfaller med principerna från det teoretiska ramverket.

2.1 Fallstudie

2.1.1 Falklandsöarna

Argentina invaderade Falklandsöarna 2 april 1982. Argentina var under den här tiden styrd av en militär junta. Den 5 april avgick den brittiska stridsgruppen från Portsmouth. En månad senare i början av maj landsattes de första brittiska förbanden på Falklandsöarna. Argentina var under denna tid ett land som levde i stor ovisshet. Det var en militärjunta som vartannat år fick ny ledare och där inre konflikter med kommunistgrupper var ett stort problem. De såg återtagandet av Falklandsöarna som något som kunde förena nationen, åtminstone för en tid. De trodde inte att detta skulle kväva oppositionen. Men det var ett sätt att vrida fokus bort från andra frågor. Det skulle rättfärdiga det militära styret i landet och skapa möjligheter att genomföra det ekonomiska paket som var planerat.²²

Den 3 april godkändes Resolution 502 av FN.²³ Detta fick följden att Storbritannien sände en expeditionär styrka som skulle skapa en blockad i södra atlanten runt Falklandsöarna

---

²²Max Hastings & Simon Jenkins (2005), *Slaget om Falklandsöarna*, översättning Kjell Waltman. S. 67-68.

²³Sir Lawrence Freedman (2005), *The Official History of the Falklands Campaign VOL II: War and Diplomacy*. S. 43.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

(Maritime Exclusion Zone) för att upprätthålla Resolution 502 och att sätta press på Argentina samt att värna sitt egenintresse och att ha möjlighet till att snabbt övergå till militärt agerande.

Den lagliga förankringen för den militära operationen låg i FN:s resolution 502, vilken fördömde aggressioner från Argentina. Men själva rätten att övergå till att använda våld för att återta Falklandsöarna, stödde sig på Storbritanniens rätt att hävda sin suveräna självförsvarsrätt kopplat till Artikel 51 i FN stadgarna.²⁴ Följden av detta blev i slutändan att Britterna gick till en offensiv. Den landstigning som ska undersökas är den som gjordes mot San Carlos på västkusten av den östliga ön av Falklandsöarna.

2.1.1.1 Lokal marin överlägsenhet

Uppgiften som fastslogs den 27 april genom planeringsdirektiven för TEZ:n (Total Exclusion Zone) var att hindra fienden att operera i TEZ:t. Detta betydde mer specifikt att flottan skulle se till att Argentinas logistikkedja med förnödenheter hindrades till garnisonerna, att misskreditera Argentinas hävdande av suveränitet över Falklandsöarna, provocera Argentinskt flotta samt flyg till att agera och att skapa marin lokal överlägsenhet vid landstigningen.²⁵

Argentina hade just under denna tid lite aktivitet i TEZ området, detta berodde inte på brist i förmåga, utan på ett aktivt val att inte agera. Det strategiska syftet här kan vara olika. Men exempelvis att de ville ha bättre underrättelse underlag för att kunna agera effektivt och få så stor verkan som möjligt vid ett framtida agerande. Nästa steg i TEZ operationen var att landstiga på Falklandsöarna.²⁶

”Det är dock ställt utom allt tvivel att britternas strategiska syfte var att besegra fiendens luft- och sjöstridskrafter innan man genomförde ett landstigningsföretag.”²⁷

---

²⁴Michael Clapp & Ewen Southby-Tailyour (1996), *Amphibious Assault Falklands – Battle of San Carlos Water*. S. VII Förord.

²⁵Sir Lawrence Freedman (2005), *The Official History of the Falklands Campaign VOL II: War and Diplomacy*. S. 417.

²⁶Ibid. S. 417.

²⁷Max Hastings & Simon Jenkins (2005), *Slaget om Falklandsöarna*, översättning Kjell Waltman.. S. 181.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Britterna resonerade på det sättet, att om Argentinas flotta inte fortsatt hölls tillbaka på detta sättet var det antagligen så att den lokala marina överlägsenheten inte skulle kunna upprättas. Det fanns en tidsaspekt här med en lucka för att kunna skapa förutsättningarna för den lokala överlägsenheten vid landstigningen. Britterna bedömde att lokal marin överlägsenhet var väsentliga för att kunna genomföra en landstigning.²⁸

Vid landstigningsoperationens början hade lokal marin överlägsenhet skapats genom anfallet mot den Argentinska kryssaren *General Belgrano* som sänktes av den brittiska ubåten *Conqueror*. Detta skapade en Argentinsk marin reträtt som höll sig hela vägen igenom kriget. Genom hela landstigningskampanjen saknade därmed den Argentinska truppen på Falklandsöarna möjlighet till logistiskt understöd från havet.²⁹

2.1.1.2 Övning och förberedelser

Under den marina förflyttningen på väg mot Falklandsöarna så började en intensiv planeringsfas. När detta skedde så var konflikten fortfarande i ett sådant läge att den söktes lösas på diplomatisk väg. Uppgiften nu var att upprätta den blockad (Maritime Exclusion Zone) som var beordrad. Men militären fick också till uppgift att planera för en väpnad konflikt och att kunna återta Falklandsöarna med vapenmakt. För att kunna göra detta krävdes dock underrättelse och planering.

Den marina chefen för Amphibious Task Forces klargjorde i planeringsfasen att det fanns fem anledningar till att Storbritannien gjorde en anhalt vid Ascensionöarna mitt i atlanten (i höjd med Brasilien och Angola):

1. *Genomföra stridskjutningsövningar i kombination med test av Forward Air Controlling och Naval Gunfire Support (FAC och NGS).*
2. *Ge flottan och flygvapnet tid till att vinna striden om luftrummet och etablera örloggsblockaden.*

²⁸Sir Lawrence Freedman (2005), *The Official History of the Falklands Campaign VOL II: War and Diplomacy*. S. 418.

²⁹ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 464.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

3. *Att invänta resten av skeppen tillhörande Commando Brigaden från översyn på varv eller civila uppdrag.*
4. *Med ingenstans att ta vägen på väg till anfallsmålet, fick vi vänta tills villkoren var gynnsamma för oss att gå direkt till ett angrepp. Vi kunde inte avvakta i Södra Atlanten med den annalkande vintern. Detta med anledning av punkt tre.*
5. *Det krävdes möjligheter till att tillskansa sig nya förnödenheter från en nordlig logistikkedja för att genomföra framtida anfallsuppdrag med okända förutsättningar. Med tanke på tempot i operationen och avfärden från de brittiska fastlandet.³⁰*

Det man kan se här är att de verkligen tar höjd och har förståelse för tiden och rummet under pågående operation, kopplat till eventuella beredduppgifter. Man använde tillgången till Ascension öarna för att förbättra och slipa på sin stridsteknik, skottställa och genomföra vapenkontroll på vapen samt gå igenom all utrustning. Men även att säker ställa viktiga förmågor som FAC och NGS.

Gällande övningsmöjligheterna så var det aldrig speciellt bra vad gällande miljö och tillgång till platser att öva på, under tiden som förbandet var på Ascension öarna, vilket var ett problem. De hade en bra utgångspunkt för utskeppning och planering, vilket enbart innefattar halva principen. Principen säger att förbandet även skall öva kommande landstigning för att ha bästa förutsägning att lyckas med operationen. Så tänkte även cheferna för amfibiestridsgruppen.

Ledningen för amfibiestridsgruppen hävdade att de var tvungna att öva en fullständig landstigning under mörker, men korrekt formation och med rätt styrka, så nära realistiskt som möjligt kopplat till den aktuella framtida landstigningen. Med tanke på just miljön och övningsområdes möjligheter var området aldrig speciellt bra att öva på, under tiden som förbandet var på Ascension öarna var detta ej genomförbart till godtycklig nivå.³¹

Chefen för landstigningsgruppens vilja med planeringen och övning blev dock aldrig verklighet i detta skede. Innan förbandet hann genomföra dessa förberedelser fullt ut kom orden om förflyttning. Detta med anledning av att den politiska ledningen ville sätta

---

³⁰ Michael Clapp & Ewen Southby-Tailyour (1996), *Amphibious Assault Falklands – Battle of San Carlos Water*. S. 66.

³¹ Ibid. S. 67.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

diplomatiskt tryck på juntan genom att avancera vidare ner till blockad området. Detta satte därmed stop för all träning och förbandet ställdes i beredskap för avmarsch³². Detta skapade problem då chefen ansåg att det inte fanns tillräckligt med tid för att hinna lasta all ammunition, olika vapensystem och förmågor samt förnödenheter.³³

Allt detta berodde på politiska viljor och ett dåligt underrättelsesläge. Så blev det dock inte utan förbandet stannade på Ascension öarna. Till slut fastställdes tre förslag på landstigningsområden med betoning på San Carlos som den plats som ledningen för Amfibiestyrkorna föredrog.³⁴ Terrängen och sättet som landstigningen skulle äga rum på var snarlika oavsett plats för landstigning, vilket gjorde att förbanden nu kunde fokusera på att precisera sina övningar. Den 30 april var den Marina blockaden etablerad³⁵ vilket betydde att grundförutsättningarna för att genomföra landstigningsoperationen nu var fastställd. Förbandet fortsatte planeringsarbetet och landstigningsövningarna trots att de fortfarande inte hade fått någon indikation från ledningen på var de skulle landstiga.³⁶

De punkter, i förberedelsearbetet, som genomfördes till godtycklig nivå sammanfattades av ledningen i åtta punkter:

1. *Cross decking med helikopter, att dela på resurser mellan två eller flera fartyg, under ogenomtänkta förhållanden alternativt improviserad omständigheter med hjälp av helikopter .*
2. *Övningar i våldsamt landstigning med två kompanier i omgångar.*
3. *Deplogering mot land med helikopter och landstigningsfarkoster samtidigt.*
4. *Embarkerings- och debarkerings övningar samt lastning av landstigningsfarkosterna, i mörker från Caberra och Stromness (landstigningsfartyg) under gång och till ankars.*
5. *Skottställning samt inskjutning för samtliga personal, personliga eldhandvapen och samtliga understödsvapen.*
6. *Utövandet av command and control för punkterna 1 – 5.*
7. *Sea King Mark IV:s förmåga till att användas i fallskärmshoppning skulle testas.*

---

³² Michael Clapp & Ewen Southby-Tailyour (1996), *Amphibious Assault Falklands – Battle of San Carlos Water*. S. 71.

³³ Ibid S. 71.

³⁴ Ibid S. 87.

³⁵ Ibid. S. 86.

³⁶ Ibid .S. 93.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

8. *Lyckade testskjutningar av SNEB (missilssystem, dvs ej målsökande eller styrt system, för att användas från stridsflyg alt. Helikopter mot landmål) från en Gazelle helikopter.*³⁷

På själva landstigningsdagen landsteg 5:e infanteribrigaden in i det brohuvud som upprättats av 3:e Commando Brigaden. De förband som genomgick träning och förberedelserna på Ascensionöarna, tillhörde 3:e Commando Brigaden. 5:e Infanteri Brigaden hade inte haft möjlighet att vara delaktiga på samma sätt. 5:e Infanteri Brigaden led onödigt stora förluster vid landstigningen på grund av dåliga procedurer och dålig kommunikation sammankopplat med brist på övning av amfibieoperationer.³⁸

Här ser vi en tydlig skillnad mellan 3:e Commando Brigaden som förövat och som tog brohuvudet och fortsatte att ta terräng för att försvara området för att möjliggöra de andra förbandens landstigning. 3:e Commando Brigaden har krav på sina förband att kunna genomföra landstignings uppgifter och har därmed utarbetade procedurer för detta.

2.1.1.3 Gemensamma operationer

Med tanke på Amfibieoperationers komplexitet, är det väldigt viktigt att förebygga friktioner så mycket som möjligt. En Amfibieoperation är i stor sett alltid en gemensam operation. Detta då det krävs väldigt många olika förmågor för att kunna genomföra uppgiften. Ett förband, har inte kapaciteten att ha alla dessa förmågor. Därför har detta med gemensamma operationer, där man tar de bästa kompetenserna och förmågorna från olika förband och sätter ihop till "en enhet", blivit så pass viktig att det ses som en princip i denna teori.³⁹

"The army and navy should operate, thought Corbett, as 'two lobes of one brain, each self-contained and instinct with its own life and law, yet inseparable from the other: neither moving except by joint and unified impulse'. Above all, perhaps, 'the object they desire to

---

³⁷ Michael Clapp & Ewen Southby-Tailyour (1996), *Amphibious Assault Falklands – Battle of San Carlos Water*. S. 94.

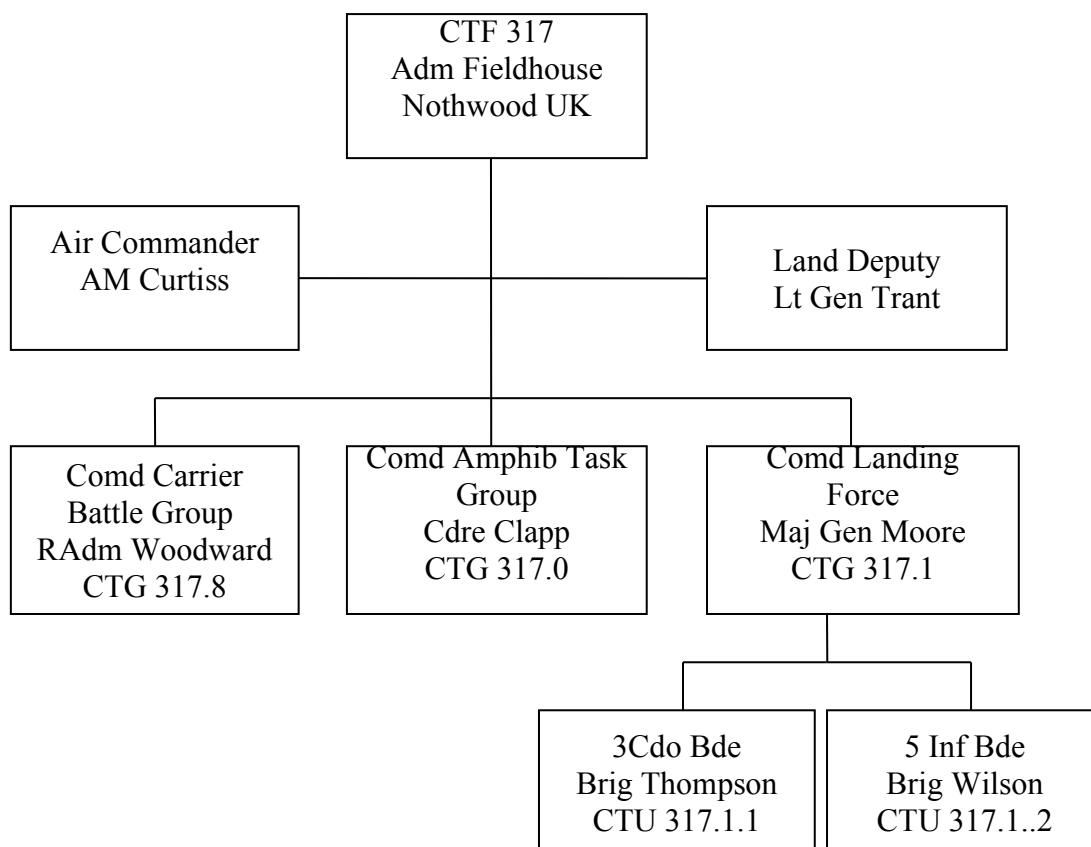
³⁸ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis..* S. 462.

³⁹ Marco Smedberg (1996), *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*. S. 131

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

*obtain shall be clear in the minds both of those who order and those who command the operation.*⁴⁰

Förbanden som var delaktiga i landstigningsoperationen under Falklandskriget var; en Battle Carrier Group som var ansvariga för att skapa lokal överlägsenhet över lufterummet och havsområdet, en Amphibious Task Group som bestod av transport/landstigningsfartyg/landstigningsbåtar för frakt och själva transporten av personal och materiel från fartygen in till land samt föra att ge understöd till trupperna på land, en Landing force som bestod av 3:e Commando Brigaden, 2:a PARA Regiment och 5:e Infanteri Brigaden (Armén). Alla dessa förband skulle samordnas för att kunna genomföra landstigningen. Chefen för detta skulle vara officeren som var chef för Landsignings styrkan (Landing Force), nämligen General Major Moore.⁴¹ Ledningsstrukturen fr m 12 maj till operationens slut:

42

⁴⁰ Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 194.

⁴¹ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 459

⁴² Ibid. S. 460. *CTF = Commander Task Force, CTG = Commander Task Group, CTU = Commander Task Unit. Detta är befäls hierarkin vid operationen.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Organisationsskissen ovan visar på den fastställda befälskedjan för den gemensamma operationen. Men, chefen för landstigningsoperationen var inte på plats i operationsområdet förens landstigningen plus 9 dagar (30:e maj).⁴³

Brig. Thompson var chef för 3:e Commando brigaden och var den person i chefsstrukturen som planerade och i stort sätt ledde allt arbete med landstigningsoperationen. Detta var inte enligt operationsskissens tanke, som vi kan se ovan. Den person som skulle ha gjort detta arbete var General Major Moore som var högsta chef för landstigningsstyrkan och som var delaktig i den gemensamma staben för operationen. På Maj Gen Moore's s nivå fanns även cheferna för Amfibiefartygs stridsgruppen Cdre Clapp och Hangarfartygs gruppens chef Flottilje Amiralen Woodward, vilket vi också ser ovan i skissen. Ledningsstaben för hela Falklands operationen var belägen i Storbritannien (Northwood), där den högsta chefen och hans stab arbetade. Till sin hjälp hade ledningen en landorganisatorisk stab ledd av General Ljtnant Trant samt en luftorganisatorisk stab ledd av Amiral Curtis (se org. Skiss).⁴⁴

2.1.1.4 Tempo och överraskning

Denna princip beskrivs på följande sätt i litteraturen som jag tar teorin ifrån:

*"Surprise and speed of operation are particularly important as well, because the attacker would inevitably be dangerously exposed if the enemy knew where he meant to come ashore and could rush in reinforcements before the landing forces were able to consolidate."*⁴⁵

Målet med operationen mot San Carlos var att landstiga där motståndare inte var beredd på att det skulle ske och att använda sig av förmågan från havet, genom helikoptrar och logistik, för att kunna transportera sig på vägar och med medel som gjorde anfallsrörelsen oförutsägbar.⁴⁶

Enligt förhör med Argentinska officerare så trodde Argentinska militären att de troliga platserna för briterernas landstigning var i Sydväst eller Syd, då detta skapade bra

---

⁴³ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 460.

⁴⁴ Ibid. S. 460.

⁴⁵ Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 195.

⁴⁶ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 463.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

förutsättningar för ett anfall mot Stanley (som var slutmålet). 3 Commando Brigaden, som var det förband som tog brohuvudet, landsteg dock i Nordvästra delen vid San Carlos.⁴⁷

Överraskning uppnåddes genom att välja en landstigningsstrand långt bort från slutmålet, staden, Stanley. När själva landstigningen hade genomförts och brohuvudet var taget, behöll britterna överraskningsmomentet i sin vidare förflyttning genom att välja en anfallsväg framåt som var oväntad (Nordvästra ”vägen”) samt genom att slå ut motståndarens spaningsförband från höjder mm. Detta gjorde att Argentina inte fick någon underrättelse på britternas truppförflyttningar.⁴⁸

För att ytterligare vilseleda och skapa förutsättningarna för ett överraskningsmoment i själva landstigningen, genomförde britterna sken-landstigningar (falska landstigningar) mot de mer troliga områdena där Argentinarna förväntade sig att det skulle vara. Förutom detta sände britterna ut falska radorapporter på etern så att Argentinarnas telekrigs underlag blev missvisande.

Vidare genomförde de artilleri bombningar mot olika ständer för att simulera förbekämpling inför landstigning som är en välkänd taktik. På natten för landstigningen gjorde SAS (Special Air Service) eldöverfall och stridsspaning mot Argentinska förband för att binda fienden och minska dess rörlighet.⁴⁹

Vad gällande stridstempo, fick britterna snart problem med detta då det var brist på helikoptrar och total avsaknad av vägsystem för mark- och fordonstransport. Framryckningen gick långsamt samt att ovanstående också skapade problem med logistikkedjan.⁵⁰

---

⁴⁷ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 463.

⁴⁸ Ibid. S. 463.

⁴⁹ Ibid. S. 465

⁵⁰ Ibid. S. 464.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

2.1.2 Gallipoli

Landstignings kampanjen mot Gallipoli syftade till att britterna indirekt ville påverka Centralmakternas Turkiska allians år 1915. Varför man ville genomföra detta var på grund av att britternas allierade, Ryssland, hade mötts av stora nederlag som påverkade deras förmåga till olja och förnödenheter. Ryssland bad sina allierade om hjälp för att påverka Turkiet och skapa truppörflyttningar som medförde att ryssland fick möjlighet att återta och etablera kontroll över områdena som hade olja mm. Man ville öppna upp den sydliga passagen in till ryssland.⁵¹ Gallipoli området är beläget längst sydost i Europa vid Egeiska havet.

Den person som utsågs till chef för operationen var; General (Sir) Ian Hamillton

2.1.2.1 Lokal marin överlägsenhet

En förutsättning för att kunna skapa lokal marin överlägsenhet inför de olika landstigningarna på Gallipolihalvön 1915, var att rensa Dardanellersundet från sjöminor. I förlängningen var den fransk-brittiska flottan tvungna att forcera Dardanellerna för att uppnå målet av att skapa lokal marin överlägsenhet. Minsvepningsoperationen genomfördes nattetid för att inte utsätta fartygen för onödiga risker från det Turkiska kustartilleriet. Minsvepningen misslyckades dock p.g.a. det turkiska försvaret väl utplacerade strålkastare som gjorde att de kunde verka i mörkret ut mot sundet. Den 18 mars 1915 beslutade sig dock den franskbrittiska flottan för att försöka forcera sundet, grunden till detta våghalsiga beslut låg i den underrättelse som de allierade hade lyckats tillskansa sig. De allierade hade information om att turkarna hade dåligt med ammunition och förutsatte därmed att om de hade möjlighet till att kraftsamla mot fienden så att denna skulle undertryckas. Detta skulle skapa förutsättningarna för att kunna öppna upp en led genom mineringen. De allierades underrättelse visade sig dock vara felaktig, turkarna (som gick under tyskt befäl) hade gott underhåll och tillräckligt med ammunition. Detta gjorde att svepningen av mineringarna misslyckades.⁵²

---

⁵¹ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 7.

⁵² Marco Smedberg (1996), *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*. S. 117.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

De allierade styrkorna beslutade sig efter detta att sätta upp en örlogsblockad mot Dardanell området, i väntan på att U-båtar skulle anlända och sättas in. U-båtarna, tillsammans med jagare och mindre (mer flexibla fartyg) lyckades tillslut skapa ett övertag i området.⁵³

Den 24 april under skydd av mörkret, påbörjades landstigningen⁵⁴. På morgonen den 25:e april sattes de första trupperna i land. Under dagsljuset följde en intensiv strid som hade till följd att slagskeppen var tvungna att dra sig ur. Därmed lämnades marktrupperna utan något nämnvärt understöd och kvar var de mindre fartygen och U-båtarna.⁵⁵

Striderna var hårda, framförallt i landstigningsområdet i brohuvudena. Av första vågen med 24 stycken landstigningsbåtar nådde bara två stycken stranden, resterande slängde sig överbord innan de nådde fram till stranden. Många soldater drunknade. Enbart hälften av bataljonen kom iland och detta var bara i en av fem landstigningsområden.⁵⁶

Striderna fortsatte över sommaren in till augusti. I augusti gjordes ett till försök att landsätta förstärkningar.⁵⁷ Men de allierade lyckades aldrig behålla initiativet till havs. Detta resulterade tillslut i att turkarna genomförde en motattack med motortorpedbåtar samt tyska U-båtar som tvingade tillbaka den allierade flottan. Flottan blev tvingad att gå till reträtt och lämna markstyrkan till sitt öde.⁵⁸ De allierades moral försvann i den stunden. Författaren Compton Mackenzie (som var med i Gallipoli) beskrev soldaternas reaktion på följande sätt:

*"I saw them in full flight, transports and battleships, the **Agamemnon** seeming to lead the van. The air was heavy that evening and... the smoke of every ship was driven down astern, which gave the effect of a number of dogs running away with their tails between their legs. The sense of abandonment was acute. There was a sudden lull in the noise on the beach, as if every man hade paused to stare at the unfamiliar emptiness of the water and then turned to*

---

⁵³ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 21.

⁵⁴ Ibid. S. 13.

⁵⁵ Ibid. S. 10.

⁵⁶ Ibid. S. 15.

⁵⁷ Ibid. S. 19.

⁵⁸ Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 191.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

*his neighbour with a question in his eyes about their future here. It is certain that the Royal Navy has never executed a more demoralising manoeuvre in the whole of its history.*⁵⁹

I december 1915 hade de allierade tillslut insett att operationen inte skulle lyckas. De började evakueringen och reträtten, vilken även den blev kostsam för dem.⁶⁰

2.1.2.2 Övning och förberedelser

Den 17:e mars påbörjades planeringen av amfibieoperationen mot Gallipoli. General Hamilton fastslog att det tidigaste datumet för att påbörja landstigningen var i slutet av april. Det gav ledningen sex veckors planeringstid och tid till att förflytta sig till utgångspunkten för anfall.⁶¹

Truppen som valdes ut till anfallet var soldater ur den ända återstående divisionen – 29:e, soldater som stod i reserven, en lätt infanteri bataljon bestående av Royal Marines där de flesta var nyblivna volontärer, den kungliga marin divisionen (Royal Naval Division – RND), den Nya Zeeländska- och Australiensiska armé kåren och arméns kockgrupp som stod i reserven och var tvungna att mobiliseras.

Den Australiensiska och Nya Zeeländska armékåren var dessutom placerade i Egypten vid tillfället. Samtliga förband var belägna på olika platser, vilket gjorde övnings och samordnings möjligheterna i stort sätt omöjliga. Till detta tillkom även en fransk legion. Ledningsförhållandena var med andra ord utmanande.⁶²

Gällande träning inför varje specifik landstigning, var det undermåligt. Ingen av förbanden som var baserade i Storbritannien fick relevant utbildning för uppgiften. Till exempel fick soldaterna som skulle landstiga väldigt lite eller till och med ingen träning alls i de båtar som skulle användas och på vilket sätt de skulle användas vid landstigningen.⁶³

---

⁵⁹ Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 191.

⁶⁰ Ibid. S. 63.

⁶¹ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 12.

⁶² Ibid. S. 9.

⁶³ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 21.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Under planeringen fastställdes väldigt fort vilka stränder som ansågs lämpliga, dessvärre var det få platser som ansågs lämpliga. Men andra ord hastades många beslut igenom, t. ex. ansågs det avgörande för de allierade i sin planering att kunna påverka motståndarens rörlighet och kommunikationsvägar. Bedömningen var att det mesta av underhållet och möjligheten till rörlighet skulle ligga över vissa mindre vattendrag och ske till havs, i vissa områden. Frågan togs dock aldrig upp huruvida egna U-båtar kunde agera i området mot dessa kommunikationsvägar eller på vilket sätt denna förmåga kunde användas.⁶⁴

Målet var att landstiga längst i norr på udden och längst i söder. Fördelen med detta var att havsområdena utanför dessa positioner medgav bra förutsättningar för rörlighet till flottan. Tanken med detta var att skapa bra möjligheter till artilleri understöd från sjöss mot land. Marktrupperna kunde med andra ord få understöd på båda flankerna samt att landstigningstruppens flanker skulle kunna skyddas av havet. Nackdelen var dock att sunden in till dessa landstigningsplatser var smala, vilket försatte landstigningsstyrkan för fara under själva transporten.⁶⁵

Med detta som grund, fastställdes operationsplanen 23:e mars. Denna plan var i stort sett den samma som användes vid landstigningen 25:e april. Med andra ord, den uppdaterades inte under en månads fortsatt förflyttning och sjökrig/strid.⁶⁶

Dessutom bör det tilläggas att ingen underrättelseplattform fanns för landstigningarna samt att de sjökort och kartor som tillhandahölls var gamla och ej uppdaterade.⁶⁷

2.1.2.3 Gemensamma operationer

Varje försvarsmaktsgren, som i detta fallet Royal Navy och den brittiska armén, styrdes via separata departement. Detta gjorde att det blev administrativa svårigheter sinsemellan. Vilket fick till resultat att syftet och målsättningen med operationen var olika för de olika

---

⁶⁴BR. –General C.F. Aspinall-Oglander (1935), *History of the great war – Military Operations Gallipoli, VOL I, Inception of the Campaign to MAY 1915..* S. 112.

⁶⁵ Ibid. S. 114.

⁶⁶ Ibid. S. 114

⁶⁷ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis.* S. 11.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

vapengrenarna samt att de militära cheferna i de olika arenorna svarade till olika chefer i den hierarkiska organisationen.⁶⁸

Ett gemensamt operationstänk existerade inte. Allt kom istället att handla om personlig kontakt och vänskap, eftersom ingen officiell policy fanns.

Exemplet som jag tar upp under punkten lokal marin överlägsenhet, visar tydligt på hur ovan nämnda struktur skapade mindre bra förutsättningar i fält; när slagskeppen blev attackerade och de valde att gå till reträtt, gjorde att de mindre fartygen var kvar (som inte kunde verka på rätt sätt) och därmed saknade landstigningsförbanden understöd. Det fanns ingen kommunikation arenorna emellan och heller inget gemensamt tankesätt kring hur den enes beslut påverkade den andra.⁶⁹

Möjligheten till kommunikation var begränsad på den här tiden. Så synkroniseringen av förbanden och de olika arenorna försvårades. Men även det faktum att staben, som var ansvariga för planeringen av sjukvårdskedjan, var placerad i Storbritannien medan General Hamilton och hans stab var placerade i Frankrike (inledningsvis) försvårade möjligheten till att synkronisera arbetsinsatsen.⁷⁰

2.1.2.4 Tempo och överraskning

Överraskningsmomentet kunde aldrig utnyttjas på grund av att sjöartillerianfall påbörjades redan i slutet av 1914 för att påbörja förbekämpning av vissa mål och objekt i Gallipoli området.⁷¹ Detta tillsammans med att Storbritannien politiskt klargjorde sina avsikter i början av 1914 genom att genomföra ett sjöanfall riktat mot Turkiet och Konstantinopel, lade inte direkt en subtil grund eller ”täckmantel” för vilka avsikter de hade. De agerade på detta sätt med avsikt på nationella intressen, trots att de redan i detta skede hade förhandlat fram med Ryssland att hjälpa dem i egeiska havet för att öppna upp den fronten åt dem. De visste alltså att ett stundande sjökrig och markinsats väntade i egeiska havet och Gallipoli området innan de

---

⁶⁸. Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 21.

⁶⁹ Ibid. S. 20.

⁷⁰ Ibid. S. 9.

⁷¹ Ibid. S. 20.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

valde att agera mot Turkiet i nationella intressen. Genom att göra detta avslöjade de sina avsikter i egeiska havet.⁷² Överraskningsmomentet var borta.

Hela konflikten var utdragen, från 25:e april till december/januari, och de allierade styrkorna kom aldrig längre än sina brohuvuden på stranden. Logistiken och underhållskedjan gick långsamt och var problematisk, sjukdomar spred sig snabbt vilket ledde till svårigheter för den redan påfrestade sjukvårdskedjan som hade mycket och göra pga de höga dödssiffrorna/skadade vid den initiala landstigningarna. Allt detta gjorde så att tempot i anfällsrörelsen avstannade.⁷³

---

⁷² Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 7.

⁷³ Ibid. 20-21.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

3 Analys/resultat

I detta kapitel kommer jag att jämföra arbetets empiriska material mot arbetets teoretiska referensramar.

3.1 Lokal marin överlägsenhet

Lokal marin överlägsenhet – är att skapa lokal kontroll i ett avgränsat havsområde, utifrån perspektivet tid och rum. Upprätthålla understöd från fartyg mot land för landoperationens skydd, detta skall vara första prioritet, då själva landstigningsmomentet är sårbart (när marktrupperna transporteras i landstignings båtar mellan fartyg och kust). Men för att kunna göra detta måste flottan vara separerad från landstigningsfartygen i området, så att de har manöverförmågan att skydda de fartyg vars uppgift är att understödja landoperationen. Flottan skall agera självständigt för att kunna agera till havs. På detta sätt skapar styrkan flexibilitet och ett övergripande skydd och kontroll över området. Både vid land och det lokala havsområdet runt omkring som kan påverka operationen.⁷⁴

3.1.1 Falklandsöarna

Vid landstigningsoperationens början hade Lokal Marin överlägsenhet skapats genom anfallet mot den Argentinska kryssaren *General Belgrano* som sänktes av den brittiska ubåten *Conqueror*. Dessförinnan hade britterna i förebyggande och förberedande syfte etablerat en Total Exclusion Zone (TEZ), marin örlogsblockad. Sänkningen av fartyget *General Belgrano* skapade en Argentinsk marin reträtt som höll sig hela vägen igenom kriget. Genom hela landstigningskampanjen saknade därmed den Argentinska truppen på Falklandsöarna möjlighet till logistiskt understöd från havet.⁷⁵

---

⁷⁴ Se sida 13, Teoretiskramverk. (Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*). S. 191.

⁷⁵ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 464.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

3.1.2 Gallipoli

När det kommer till huruvida de allierade lyckades skapa och upprätthålla den lokala marina överlägsenheten, skall vi gå tillbaka till teorin och se vad den stipulerar; Upprätthålla understöd från fartyg mot land för landoperationens skydd, detta skall vara första prioritet, då själva landstigningsmomentet är sårbart. Vidare betyder detta att lokal kontroll i ett avgränsat havsområde är ett måste.

Logistiken fungerade inte tillräckligt bra, som nämns i empirin blev många sjuka och mat samt förnödenheter kom inte fram till de stridande trupperna i den utsträckning som krävdes. Detta går att koppla till att de allierade inte hade kontroll till havs, det fanns inte det skydd som krävs för att säkerställa underhålls transporter. De blev konstant tillbakatryckta och drog sig ur med sina slagskepp, vilka var just de fartygen som kunde lösa ut samt var beordrade att stå för understödet och skyddet för landstigningsstyrkan. Detta fick till följd att många soldater dog och att landstigningsbåtarna hade svårt att ta sig fram till målet. Här ser vi en tydlig koppling mellan vikten av lokal marin överlägsenhet och framgången vid tagandet av ett brohuvud. Operationen slutade med att de allierade var tvungna att evakuera, och de löste aldrig ut uppgiften att ta Gallipoli.

3.2 Övning och förberedelser

Övning och förberedelser – har förbanden rätt utbildning för uppgiften, erfarenhet, förövas den stundande operationen innan, på vilka sätt skapar man förutsättningar för en så trovärdig och riktig övning kopplat mot terräng, miljö och förutsättningar.⁷⁶

3.2.1 Falklandsöarna

I Falklandsoperationens planeringsfas tog britterna höjd för eventuella beredduppgifter, områden lämpliga för övning, samt ett väl organiserat stabsarbete vad gällande val av landstigningsstränder och vilka förutsättningar som var tvungna att vara uppfyllda innan operationen påbörjades.

---

⁷⁶ Se sida 13, Teoretiskramverk.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Punkten övning uppfylldes dock inte till en tillfredställande nivå för cheferna. De fick problem pga att de inte hittade tillräckligt likartad terräng att öva i samt att ordern om förflyttning tidigare lades. Men många saker hanns ändå med och det är alltid för lite tid till förövning. De hade ett kronologisk och väl anpassad planering efter förutsättningarna. De var flexibla och nyttjade positiv rapportering när det kom till val av landstignings plats och planerade därefter på ett bra sätt efter de aktuella förutsättningarna.

3.2.2 Gallipoli

Att planera en operation av den här storleken och med de risker som bedömdes vara påtagliga, p.g.a. misslyckandet att hålla den egna viljan och målsättningen hemlig, är något oerhört komplext och svårhanterligt. Soldaterna som fanns att tillgå var oerfarna och ej utbildade för ändamålet. Beslutet att genomföra operationen var redan fattat, utan att ens någon som helst planering eller bedömning av uppgiften gjordes. Trots detta, i februari/mars 1915 hade ingen av dessa faktorer tagits hänsyn till och ändå var allt i rullning för att lösa ut den beordrade uppgiften.⁷⁷ Först den 17 mars, började chefen, General Hamilton, sin planering av amfibieoperationen.

3.3 Gemensamma operationer

*Gemensamma operationer – hur ser befäls- och samordnings strukturen ut för de förband och arenor som deltar samt även om den är lämplig med tanke på operationen.*⁷⁸

3.3.1 Falklandsöarna

Chef för Landsignings styrkan (Landing Force), var General Major Moore. Han förde befälet över 3:de Commando Brigaden, 2:a PARA Regiment och 5:te Infanteri Brigaden (Armén). Samt hade en sådan position att han kunde samordna landstigningsoperationen med ansvarig chefer för Carrier Battle Group ,flottan som upprätthöll den lokala marina överlägsenheten,

---

⁷⁷BR. –General C.F. Aspinall-Oglander (1935), *History of the great war – Military Operations Gallipoli, VOL I, Inception of the Campaign to MAY 1915*. S. 108-109.

⁷⁸ Se sida 13, Teoretiskramverk.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

och Amphibious Task Group vilka var själva landstigningsflottan, vilka var ansvariga för logistiken och understöder i operationen på land.⁷⁹

Brigad Generalen Thompson som var chef för 3:de Commando Brigaden, chef för den ena av landstigningsförbanden, var den enda som var i operationsområdet när ordern för att planera och genomföra operationen kom 10 april⁸⁰. Brig. Thompson och hans stab var i realiteten de som planerade och ledde själva landstigningen ända fram till landstigningsdagen den 21 maj⁸¹ och de begynnande striderna efter det samt förflyttningarna fram till 30 maj. General Major Moore som var chef för landstigningsstyrkan hade ingen direkt erfarenhet av denna typ av operation och det fanns ingen i hans stab som hade bakgrund eller kunskap inom området. Han var heller inte i operationsområdet eller delaktig i planeringen av landstigningsoperationen. Inget högkvarter eller högre chef (se; General Major Moore) var involverad. Planen för landstigningen lämnades över till General Major Moore när han var på ett besök på Ascension öarna. Major Generalen tog tillbaka planeringsplanen till Högkvarteret för godkännande.⁸²

Detta betyder att befälsstrukturen aldrig efterlevdes i praktiken, utan endast existerade på ”papper”.⁸³ Dock var alla arenorna med i operationen och det fanns en befälsstruktur dem emellan.

3.3.2 Gallipoli

De olika befälsstaberna och förbanden var på olika platser, i olika länder under planeringsfasen. Eftersom kommunikationen inte gick speciellt smidigt under denna tid, då det enda de hade att tillgå var i stort sett telegrafering, blev samordningen av planering, syfte, mål och genomförande svårgenomförd.

---

⁷⁹ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 460.

⁸⁰ Ibid. S. 459. (Datum).

⁸¹ Max Hastings & Simon Jenkins (2005), *Slaget om Falklandsöarna*, översättning Kjell Waltman. S. 435. (Datum).

⁸² Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 460.

⁸³ Ibid. S 460.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Att flottan och armen sedan tog order från olika departement med skilda mål och intressen gjorde att det inte existerade någon form av Joint Operations (genensamma operationer).

3.4 Tempo och överraskning

Tempo och överraskning – Operationsstyrkans tempo i sin anfallsrörelse samt ifall de har skapat de förutsättningar i planeringsstadiet för att åstadkomma en överraskningseffekt.⁸⁴

3.4.1 Falklandsöarna

Genom att välja en landstigningsstrand långt bort från slutmålet, staden Stanley, uppnåddes en överraskningseffekt. Enligt förhör med Argentinska officerare så hade Argentinska militären inte tillräckligt bra underrättelse, de gjorde en bedömning att de troliga platserna för britternas landstigning var i Sydväst eller Syd, då detta skapade bra förutsättningar för ett anfall mot Stanley, som var slutmålet. 3 Commando Brigaden, som var det förband som tog brohuvudet, landsteg dock i Nordvästra delen vid San Carlos.⁸⁵

När själva landstigningen hade genomförts och brohuvudet var taget, behöll britterna överraskningsmomentet i sin vidare förflyttning genom att välja en anfallsväg framåt som var oväntad, nordvästra ”vägen”, samt genom att slå ut motståndarens spaningsförband från höjder mm. Detta gjorde att Argentina inte fick någon underrättelse på britternas truppförflyttningar.⁸⁶

Britterna genomförde även sken landstigningar vilket fick till resultat att Argentina gjorde truppförflyttningar till fördel för britterna. Detta var också något som gjorde att överraskningsmomentet blev lyckat.

---

⁸⁴ Se sida 13, Teoretiskramverk.

⁸⁵ Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. S. 463.

⁸⁶ Ibid. S. 463.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Om vi tittar till operationens helhet tappade dock britterna tempo i sin anfallsrörelse i den fortsatta förflyttningen vidare från brohuvudet pga terrängen och brist av helikoptrar.

3.4.2 Gallipoli

Storbritannien agerade 1914 i egna intressen trots vetskapen om ett löfte om hjälp och genomförande av operation i Egeiska havet. Framförallt när situationen blev så att britterna förbekämpade mot stränder samt bebyggelse i Gallipoli området redan innan operationen sattes igång.

”Surprise and speed of operation are particularly important as well, because the attacker would inevitably be dangerously exposed if the enemy knew where he meant to come ashore and could rush in reinforcements before the landing forces were able to consolidate.”⁸⁷

Tempo,

De allierade styrkorna tog sig aldrig vidare från brohuvudena. Utan stagnerade i sin anfallsrörelse och blev kvar i månt och mycket på stränderna. Detta med anledning av att de inte lyckades skapa någon överraskningseffekt som beskrivs i stycket innan. De var under beskjutning i sina båtar hela förflyttningen mot landstigningsstränderna. Som teorin anger här ovan så utsätter man därmed förbanden för en onödig risk och onödiga förluster som leder till att det blir svårt att följa upp med förstärkningar samt förmågan till att konsolidera.

---

⁸⁷ Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. S. 195.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

4 Slutsatser/Diskussion

I detta kapitel kommer jag att presentera arbetets huvudsakliga slutsatser, som är resultatet av den analys som gjorts av studiens jämförelse mellan teori och empiri. Arbetets slutsatser är fokuserade till att besvara arbetets syfte och problemformulering.

4.1 Slutsatser

Syftet är att prova Geoffrey Tills militärteoretiska grundprinciper för amfibieoperationers validitet genom att studera den utifrån två historiska amfibieoperationer. Här redovisas de slutsatser som undersökningen kommit fram till. Detta görs först genom att titta på varje princip var för sig kopplat mot de båda amfibieoperationerna med början på lokal marin överlägsenhet. Därefter sammanfattas resultatet i en tabell för att få en översikt på resultatet. Slutligen görs en bedömning, utifrån resultatet av hur väl amfibieoperationerna uppfyller principerna, kopplat till i vilken utsträckning teorin kan förklara utgången av amfibieoperationer.

Lokal marin överlägsenhet

Falklandskriget

Eftersom Storbritannien lyckades bekämpa nyckelfartyg i den Argentinska flottan, fick detta till följd att Argentina retirerade. Argentina lyckades aldrig återhämta sig från detta och Storbritannien hade lokan marin överlägsenhet vid landstigningen.

Slutsats; principen *lokal marin överlägsenhet* var uppfylld i Falklandskrigets landstigning mot San Carlos.

Gallipoli-operationen

Storbritannien lyckades aldrig skapa någon kontinuitet i sin kontroll till havs, turkiska styrkor kunde hela tiden påverka den brittiska flottan. Storbritannien var hela tiden tvungna att retirera för att omgruppera sin flotta. För att sedan gång på gång återigen försöka understödja sina trupper.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Slutsats; Gallipoli-operationen uppfyller inte principen *lokal marin överlägsenhet*.

Övning och förberedelser

Falklandskriget

Det skulle kunna hävdas att kravpunkten *övning* inte uppfylldes tillräckligt med tanke på hur de själva resonerade runt sina förutsättningar, miljö mm. Men militären tycker alltid att det getts för lite tid eller varit för dåliga förutsättningar för att öva. Det gäller att göra det bästa med de förutsättningar som finns. De genomförde de mest kritiska punkterna;

- vapenkontrollen
- synkronisera förbandet på kompaninivå vid landstigning
- genomfört landstigningsövningar från start på fartygen till brohuvud i land under mörker
- övat in befäls- och ledningsstrukturen utefter command and control metoden
- synkroniserat marinen och de flygstridskrafter (helikoptrar) som skall delta i landstigningen.

Slutsats; tack vare sin flexibilitet och att de grundläggande punkterna, som nämnts ovan, bedöms principen *övning och förberedelser* som uppfyllt.

Gallipoli-operationen

I empirin och analysen beskrivs det att Storbritannien hade för dåligt utbildade soldater för uppgiften och att planeringen påbörjades för sent och inte reviderades inför operationen.

Slutsats; Gallipoli-operationen uppfyller ej principen *övning och förberedelser*.

Gemensamma operationer

Falklandskriget

Befälsstrukturen följdes inte. Enligt den fastställda strukturen var det General Major Moore som var ansvarigt chef för landstigningsstyrkans sammanlagda markstyrka och det var på

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

honom ansvaret låg att planera och genomföra landstigningsoperationen. Så var dock inte fallet, det befäl tillsammans med dennes stab som i realiteten genomförde planeringen av operationen var Brigad Generalen Thompson som var chef för 3:de Commando Brigaden. Han var inte i en situation där han hade möjlighet att, enligt befälsstrukturen, överlägga med övriga arenor. Han var chef för den ena markstridsbrigaden som skulle landstiga. Ur perspektivet gemensamma operationer, där alla arenor skall vara delaktiga, uppfyller inte Brigad Generalen Thompson stab de förutsättningarna.

Men oavsett om strukturen efterföljdes eller inte så var samtliga arenor delaktiga i operationen och det fanns en uppritad ledningsstruktur dem emellan, även om den i planeringsfasen inte följdes. Men i övriga delar av operationen fungerade ledningen och de gemensamma förmågorna.

Slutsats; Principen ställer kravet att det skall finnas en befälsstruktur som är lämplig för att leda samtliga arenor i gemensamma operationer. Även om strukturen inte följdes i praktiken vad gällande vissa moment, hade de fortfarande en struktur som var lämplig. Fallstudien Falklandskriget uppfyller därmed principen *gemensamma operationer*.

Gallipoli-operationen

Flottan och armén tog order från olika departement med skilda mål och intressen. Staberna var placerade i olika länder och platser med dåliga kommunikationsmöjligheter. Det fanns ingen tanke kring en gemensam struktur för samordningen mellan arenorna. Högsta chefen för hela operationen i området, både för armén och flottan, var General Hamilton som var arméofficer.

Slutsats; Gallipoli-operationen uppfyller ej principen för *gemensamma operationer*.

Tempo och överraskning

Falklandskriget

Storbritannien vilseledde de Argentinska förbanden genom skenlandstigningar och falsk underrättelse. Samt genom att inte landstiga på en uppenbart lämplig plats. De tog

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

brohuvudena på ett effektivt sett samt upprätthöll en god logistikkedja och kontinuerligt understöd.

Slutsats; fallstudien, Falklandskriget, uppfyller principen *tempo och överraskning*.

Gallipoli-operationen

Storbritannien och dess allierade i operationen, förbekämpade anfallsområdet innan operationens början och avslöjade därmed intentionerna.

På grund av brister i logistikkedjan och avsaknad från kontinuerligt understöd från havet, tog sig britterna aldrig vidare från de landstigna brohuvudena.

Slutsats; Gallipoli-operationen uppfyller ej principen *tempo och överraskning*.

Schematiskt tabell över operationernas uppfyllande av teorins principer:

Principer i teorin	Falklandskriget	Gallipoli operationen
Lokal marin överlägsenhet.	JA	NEJ
Övning och förberedelser.	JA	NEJ
Gemensamma operationer	JA	NEJ
Tempo och överraskning.	JA	NEJ

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Frågeställningen som skall besvaras:

I vilken utsträckning kan Geoffry Tills grundprinciper för amfibieoperationer, förklara utgången om amfibieoperationerna i Falklandskriget och slaget om Gallipoli (Dardaneller halvön)?

Teorin består av principer som är kravpunkter för att få ett positivt resultat vid en amfibieoperation. Samtliga principer uppfylls när de appliceras på Falklandskriget. Denna operation var den som sågs som lyckad. Samtliga principer uppfylls **inte** när de appliceras på Gallipoli operationen. Denna operation var den som ansågs vara misslyckad.

Enligt detta resultat blir svaret på frågeställningen att; teorin förklarar amfibieoperationers utgång, beroende av om operationen uppfyller samtliga principer eller inte uppfyller dem. Uppfylls alla principerna får vi ett positivt resultat i vår amfibieoperation och uppfylls inte alla principerna får vi ett negativt resultat i vår amfibieoperation. I denna utsträckning kan teorin förklara utgången av amfibieoperationer.

Teorin förklarar därmed utgången i mina respektive fall.

4.2 Diskussion

4.2.1 Diskussion om uppsatsen

I min problemformulering och i det teoretiska ramverket beskrivs militärteoretiska grundprinciper som att ej representera lagar eller en absolut sanning för att nå framgång i en operation. Principerna ses som verktyg för beslutsfattande och är generalistiskt utformade efter historisk erfarenhet över vilket agerande som har medfört ett positivt resultat för en operation. När vi läser min slutsats blir det dock tydligt att mitt resultat är något mer svartvitt. Uppsatsens slutsats och svar på frågeställningen, stipulerar att teorin troligen förklarar utgången i en amfibieoperation. Jag ser dock en förklaring i detta. Båda mina val av amfibieoperationer är två ytterligheter historiskt när det kommer till lyckade eller misslyckade amfibieoperationer. Mitt resultat visar tydligt att samtliga principer uppfylls vid den bedömt lyckade operationen (Falklandskriget) och i den bedömt misslyckade operationen (Gallipoli)

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

blir resultatet att ingen av principerna uppfylls. Jag definierade principerna som kravpunkter för att en amfibieoperation skulle få ett positivt resultat. På grund av valet av operationer blir därmed svaret väldigt konkret men teorin är inte lika konkret. Jag bedömer att om jag hade valt andra amfibieoperationer i min fallstudie hade jag troligen fått ett annat resultat. Exempelvis fall som ej på samma sätt hade uppfyllt alla principerna utan till exempel endast uppfyllt två av fyra principer, amfibieoperationen ses ändå som en lyckad sådan. Detta kopplat mot att det står i min teori att avsteg från teorin (enligt militärteoretisk litteratur) inte automatiskt resulterar i ett misslyckande. Det ses dock som att risken för detta ökar, men det är inte ett självklart resultat. Jag bedömer ändå att mitt resultat är riktigt utefter upplägget på uppsatsen samt valet av amfibieoperationer. Resultatet är fortfarande användbart, kopplat till syftet att pröva grundprincipernas validitet. Jag har skapat en normativ ståndpunkt, bland annat genom avgränsningar och utifrån den normativa ståndpunkten (med de förutsättningar jag jobbat utefter) blir teorin användbar för att skapa vidare forskning på området. Det är just detta som jag syftade till att uppnå i min uppsats.

Relevansen i uppsatsen ligger i att Sverige, på grund av sin traditionella invasionsförsvarsuppgift, inte har ett teoretiskt ramverk för genomförandet av expeditionära amfibieoperationer på en internationella arenan i samarbete med andra länder. Då denna uppgift nu ställs som krav i Sverige har det nu blivit en nödvändighet att ha denna teoretiska grund att stå på vid deltagande utomlands.

Styrkan i analysen är att den följer principerna och hela tiden strävar efter att uppfylla den som krav. Detta anser jag är bra eftersom det är på det sättet som jag valt att ta mig an teorin på.

Nackdelen och svagheten blir då att jag tappar dynamik i min analys, som nämnts innan kan teorin tolkas på ett sådant sett att utfallet inte är självklart.

Under punkten tempo och överraskning, i analysen av fallstudien Falklandskriget, kan vi se att britterna i sin fortsatta förflyttning tappade tempo. Även om deras tempo var bra vid själva övergången mellan hav och land samt i tagandet av brohuvudet. Var det fortfarande så att britterna förlorade detta tempo i sin fortsatta anfallsrörelse. Detta på grund av den svåra terrängen som var ett resultat av valet av landstigningsstrand. Detta faktum är något som gör det möjligt att argumentera att Falklandsoperationen ej uppfyllde principen tempo och

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

övertäckning. Jag valde dock ändå att se principen tempo och övertäckning som uppfylld, i fallstudien av Falklandskriget, eftersom jag anser att britterna lyckades behålla sin övertäckningseffekt i den fortsatta förflyttningen och därmed ändå lyckades förbli opåverkade av argentinsk trupp i väldigt stor utsträckning.

4.2.2 Framtida forskning

I mitt syfte har jag med att uppsatsen ämnar kontrollera den brittiska teorins användbarhet för att skapa vidare forskning.

Den framtida forskningen som jag ser kan bedrivas med hjälp av denna uppsats är att försöka sätta in den i en svensk kontext och skapa principer som är applicerbara för vår försvarsmakt. Jag tror dock inte att en sådan forskning skall utgå ifrån att bli applicerad på den svenska amfibiekåren som ram. Jag tror forskningen måste ta sin utgångspunkt i att det ska gälla för när Sverige genomför operationer tillsammans med andra nationer. Annars finns inte alla förmågor som krävs för att genomföra en amfibieoperation. Sverige kan inte själva prestera detta.

Om det ska gälla för operationer med andra nationer kan ytterligare forskning vara att till exempel titta på andra europeiska länders förmåga och deras teorier och doktriner kretsande amfibieoperationer. Det går också, ur denna aspekt, undersöka vilka gemensamma ramar X-antal samt skillnader länder har för amfibieoperationer och därmed undersöka om det finns gemensamma nämnare som gör det möjligt att applicera samma principer för alla.

Sedan kan framtida forskning vara att utöka eller använda sig av andra amfibieoperationer för att få en bredare tolkning av teorin. Amfibieoperationer som inte lika tydligt uppfyller principerna, men som ändå ses som en lyckad operation då den landstigande sidan alla fall lyckades lösa ut beordrad uppgift och syfte med operationen. Därmed väljer man att se den som en lyckad landstigning.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

5 Käll-och litteraturförteckning

5.1 Litteraturkällor

Försvarmakten (2005). *Doktrin för marina operationer*. Stockholm, Försvarmakten.

Tryck: Fälth & Hässler, Värnamo, 2005.

Redaktörer; Jan Hallenberg, Stefan Ring mf.(2008), *Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt – En introduktion i metodlära* (2008-09-04).

Ulf Lunddahl, Per-Hugo Skärvad (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Tredje Upplagan, Lund, Studentlitteratur.

Tryck: Lund 1999

Lars Torsten Eriksson, Finn Wiederheim-Paul (1997). *Att utreda forska och rapportera*. Malmö, Liber.

Tryck: Malmö 1997

Peter Esaiasson, Mikael Gilljam mf. (2007), *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individer och marknad*. Tredje upplagan, Stockholm, Norstedts Juridik AB.

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällinby 2010.

Marco Smedberg (1996), *Om Sjökriget – Från Svensksund till smygteknik*. Stockholm, Page One Publishing AB.

Tryck: Italien, 1996.

Jerker Widén & Jan Ångström (2005), *Militärteorins grunder*. Stockholm, Försvarmakten.

Tryck: FMLOG ServE Sthlm C T&D.

Geoffrey Till (2009), *Seapower – A Guide for the Twenty-First Century (Second Edition)*. Routledge.

Tryck: Milton Park, Abingdon, Oxon, 2009.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

Max Hastings & Simon Jenkins (2005), *Slaget om Falklandsöarna*, översättning Kjell Waltman.

Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek, Replik in Sweden AB.

Tryck: Finland 2005.

Sir Lawrence Freedman (2005), *The Official History of the Falklands Campaign VOL II: War and Diplomacy*. Routledge.

Tryck: Great Britain, Chippenham, Wiltshire, 2005.

Michael Clapp & Ewen Southby-Tailyour (1996), *Amphibious Assault Falklands – Battle of San Carlos Water*. London, Pen & Sword Books Ltd.

Tryck: Great Britain, Redwood Books, Trowbridge, Wilts.

Edited by Tristan Lovering MBE (2007), *AMPHIBIOUS ASSAULT: Manoeuvre from the sea, from Gallipoli to the Gulf – a definitive analysis*. Suffolk, Seafarer Books.

Tryck: 1010 Printing International Ltd, China, via Nicky Clarke, MBC Print Consultancy.

BR. –General C.F. Aspinall-Oglander (1935), *History of the great war – Military Operations Gallipoli, VOL I, Inception of the Campaign to MAY 1915*. London, William Heinemann LTD.

Tryck: Great Britain, Billing and Sons Ltd., Guildford and Esher.

5.2 Uppsatser som källor

Kd Martin Byström (2009), *Operation Chromite – En analys ur ett förmågeperspektiv*. YOP 06-09. Nyckelord; Grundläggande förmågor, Inchon, Korea, Gen Douglas MacArthur.

Mj Lennart Borneklint (2004), *Svenska Amfibieförband – Förmåga att genomföra Internationella Amfibieoperationer*. ChP 02-04 OP/ta. Nyckelord; Amfibieförband, amfibieoperationer, förmågor, internationellt, väpnad strid.

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

5.3 Elektroniska källor

Internetkälla:

<http://www.forsvarsmakten.se/sv/OmForsvarsmakten/Dokument/Perspektivplanering/> -

hämtad (2011-05-31 02:20)

5.4 Bildkällor

[realmagick.com](http://www.realmagick.com)

<http://www.realmagick.com/battle-of-gallipoli-naval-attacks/> - hämtad (2011-05-26 15:49)

Namn: FIKd Jonas Anderlund
SA VT 11

6 Bilagor

6.1 Bilaga 1

*Karta; Gallipoli provinsen och operationsområdet samt britternas förflyttning och platserna för landstigningarna.

